

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XLVI/736/2008
Rady Miejskiej w Czeladzi
z dnia 30 grudnia 2008r

MIEJSKA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
CZELADZI
NA LATA 2009 – 2015

M I A S T O
C Z E L A D Ź

CZELADŹ, Grudzień 2008

Zespół redakcyjny:
pod kierunkiem mgr Teresy Banaś
w składzie:
mgr Krzysztof Leśniak
mgr Tomasz Karcz

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	4
2. Diagnoza sytuacji społecznej gminy Czeladź.....	8
2.1. Sytuacja demograficzna.....	8
2.2. Sytuacja mieszkaniowa.....	10
3. Analiza sytuacji społecznej na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi.....	13
3.1. Kadry pomocy społecznej.....	13
3.2. Beneficjenci pomocy społecznej gminy Czeladź.....	16
3.3. Analiza Pareto charakteryzująca znaczenie poszczególnych problemów społecznych.....	23
4. Analiza strategiczna SWOT.....	24
5. Cel główny (misja).....	32
6. Priorytety, cele strategiczne i kierunki działań.....	33
7. Możliwości finansowania zewnętrznego gminy w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013.....	44
8. Spis tabel i wykresów.....	55
9. Załączniki.....	55

1. WPROWADZENIE.

Przesłankę do opracowania Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Czeladzi na lata 2009-2015 stanowi treść artykułu 17 ust. 1 pkt. 1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz.U., nr 64, poz. 593 z późniejszymi zmianami), który określa, że zadaniem gminy jest: *„opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.”*

Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Czeladzi na lata 2009 – 2015, to pierwszy w historii miasta dokument z zakresu polityki społecznej. Nagromadzenie niezliczonych zjawisk i problemów społecznych doświadczanych przez mieszkańców Czeladzi, to pejzaż okresu zmian społecznych trwających, w tak intensywnej postaci, od 1989 roku. Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej jaką stanowi gmina. Rozwiązanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, dlatego celowe jest strategiczne podejście, również na poziomie lokalnym, do zagadnień ze sfery polityki społecznej. Wyrazem tego procesu jest Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, kierująca działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej (głównie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej). Wytyczenie strategicznych kierunków, oparte jest na wnikliwej diagnozie problemów społecznych występujących w Czeladzi. Nie są one wyjątkowe, występują w skali kraju i w innych obszarach kraju. Jednak intensywność i skala występowania poszczególnych zjawisk jest charakterystyczna dla miasta Czeladź. Zintegrowane podejście do problemów sfery społecznej zaprezentowane w przedmiotowej Strategii, pozwala na przyjęcie nowych rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki), a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali miasta. Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk, pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym. Systemowe podejście daje szansę na rozwiązania strukturalne i skuteczne wyłączenie osób z systemu pomocy społecznej w wyniku ich reintegracji zawodowej. Zmiany w funkcjonowaniu pomocy społecznej w kierunku rozwiązań systemowych stanowią szansę na to, że następne pokolenie, nie stanie się podopiecz-

nymi pomocy społecznej. Działania w ramach Strategii, pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenie form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie problemów poszczególnych grup docelowych.

W strukturze państwa demokratycznego istotna rola w kreowaniu, monitorowaniu skutków i tworzeniu przesłanek do zmian przypada organom terytorialnej władzy samorządowej. Jako, że „przedmiotem zainteresowania polityki społecznej są potrzeby, ich rodzaje, stan i sposób ich zaspokajania z punktu widzenia jej celu generalnego, jakim jest postęp społeczny”, to wpływa on bezpośrednio na zadania władz samorządowych w zakresie tworzenia i wdrażania lokalnej polityki społecznej.

Na podstawie diagnozy problemów społecznych, zespół opracowujący strategię, przygotował zgodnie z zasadami planowania społecznego i zarządzania strategicznego, strukturę problemów i kwestii społecznych w Czeladzi. Stała się ona podstawą przygotowania kolejnej fazy planowania społecznego, czyli określenia struktury celów strategicznych w poszczególnych polach polityki społecznej. Należy podkreślić, iż całościowe podejście do kwestii społecznej w Czeladzi jest wynikiem decyzji władz samorządowych miasta, które realizując zamierzenia zawarte w Strategii Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2005-2015, dąży do zintegrowania rozwoju gospodarczego i społecznego, tak by w przyszłości istniał jeden systemowy materiał prognozujący, tak dla miasta jak i jego mieszkańców.

Podstawą przygotowania całościowej strategii polityki społecznej jest nadrzędna koncepcja zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywnej polityki społecznej wskazywanych w niemal wszystkich dokumentach programowych UE oraz Rządu RP.

Strategia będzie podlegać dalszym analizom w szczególności z zakresu wykonalności finansowej i dostosowania do przyszłych możliwości pozyskiwania środków z UE oraz innych ścieżek finansowania i współfinansowania, ale bez wątplenia jest wyczerpującą i kompleksową propozycją rozwiązywania problemów społecznych w mieście. Ważną częścią strategii społecznej jest wypracowanie propozycji projektowych związanych z europejskimi funduszami strukturalnymi. Wzmacnia to system instytucjonalnej pomocy o nowe formy i rodzi partnerstwo organizacyjno – finansowe, co daje szanse na skuteczniejsze działania w sferze łagodzenia problemów społecznych w Czeladzi.

Polityka społeczna realizowana przez samorząd powinna zostać podporządkowana postanowieniom Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i z nimi konfrontowana. Zarówno opracowanie jak i późniejsza realizacja powinna odbywać się przy udziale szerokiego forum społecznego, dzięki czemu nie jedna instytucja a cała społeczność

czuje się odpowiedzialna za osiągnięcie celów Strategii.

Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Czeladzi na lata 2009-2015 oprócz tego, iż jest integralną częścią Strategii Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2005-2015, jest zgodna zarówno z Narodową Strategią Polityki Społecznej na lata 2007-2013 jak również ze Strategią Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 oraz Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w latach 2001-2010. Koresponduje z obszarami wsparcia uwzględnianymi przez fundusze strukturalne, w tym Europejski Fundusz Społeczny. Europejską politykę społeczną charakteryzują: wzrost znaczenia samorządów lokalnych, dowartościowanie wolontariatu, podnoszenie rolę edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego, wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych, działania aktywizujące całe społeczności lokalne, ograniczenie redystrybucyjnej funkcji programów socjalnych i wzrost znaczenia sektora obywatelskiego (w oparciu o zasadę pomocniczości). Miejska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest w pełni zgodna z podstawowymi zasadami życia społecznego, a w szczególności zasadą pomocniczości, partycypacji społecznej i współodpowiedzialności. Pojęcie pomocniczości oznacza, że struktury wyższe (władza) nie powinny wyręczać struktur niższych, czyli osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych w tym, z czym mogą one sobie poradzić we własnym zakresie. Rolą władzy winno być natomiast pobudzanie, podtrzymywanie struktur niższych, wspomaganie i wspieranie ich wysiłków wówczas, gdy realizacja określonych zadań przekracza ich możliwości. Wiąże się to nierozdzielnie z godnością człowieka, czyli jego prawem do wolnego i świadomego działania – upodmiotowieniem. W tym ujęciu znaczenia nabiera zasada partycypacji społecznej polegająca na włączaniu obywateli w rozwiązywanie lokalnych problemów, czy też zaspakajaniu istniejących potrzeb. Bardzo istotny staje się aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwaniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych.

W Strategii wykorzystano dane jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta Czeladź, jak również dane jednostek powiatowych oraz organizacji pozarządowych. Przeprowadzona została również ankieta, której celem było poznanie opinii dotyczących problemów społecznych mieszkańców Czeladzi. Ankieta skierowana była do pracowników instytucji, którzy w codziennej pracy zajmują się problemami społecznymi mieszkańców Czeladzi m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi, Wydział Polityki Społecznej i Edukacji Urzędu Miasta Czeladzi, Policja, Straż Miejska, Kuratorzy Sądowi oraz organizacje

pozarządowe. W ramach procesu ankietyzacji społeczności lokalnej, ustalono listę pytań, mających na celu rozpoznanie najważniejszych aspektów polityki społecznej. Przeprowadzona analiza danych pozwoliła ocenić:

- jakie deficyty w zaspokojeniu potrzeb socjalnych występują na terenie gminy,
- jakiego rodzaju wsparcie świadczą jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- w jakich miejscach ogniskują się problemy społeczne wyrażone realnym zapotrzebowaniem na wsparcie, mierzonym liczbą osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców ogółem,
- jakie kategorie problemów społecznych najczęściej determinują zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, czyli co najczęściej powoduje, że określona liczba mieszkańców znajduje się w sytuacji, w której bez pomocy nie jest w stanie zapewnić sobie i swoim rodzinom socjalnej egzystencji.

Dla znalezienia właściwych wniosków przeprowadzono analizę operacyjną przy użyciu metody Pareto. Przekładając rozumienie tej zasady na analizowaną sytuację, można w uproszczeniu przyjąć, że ok. 25% zjawisk warunkujących problemy społeczne dotyczy ok. 75% osób korzystających z pomocy społecznej.

Celem niniejszej Strategii jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka oraz wyeliminowanie bądź zminimalizowanie negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy Czeladź. Celem Strategii jest również wskazanie kierunku działań gminy i wszystkich współpracujących instytucji i organizacji pozarządowych, w najbliższej perspektywie czasowej.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY CZELADŹ.

2.1. Sytuacja demograficzna.

Czeladź leży w północno-wschodniej części województwa śląskiego w obszarze miast składających się na Aglomerację Katowicką (Górnośląski Okręg Przemysłowy). Powierzchnia miasta wynosi ok. 1657 ha, a liczba mieszkańców wynosi 34.103 (dane na dzień 31.12.2007r.). Jeśli chodzi o powierzchnie w ha Czeladź zajmuje 2263 miejsce w Polsce, jeśli chodzi o liczbę ludności 154. Zagęszczenie na 1 km² wynosi 2085 osoby.

Mapa nr 1. Miasto Czeladź w strukturze administracyjnej województwa śląskiego.

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Śląskiego 2003.

Tabela nr 1. Ludność w Czeladzi w latach 2002-2007.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba ludności Czeladzi	35.039	34.599	34.480	34.367	34.156	34.103

Źródło: dane statystyczne GUS.

Analizując liczbę mieszkańców Czeladzi, biorąc pod uwagę lata 2002-2007, należy zauważyć, że z roku na rok następuje spadek liczby ludności miasta.

W ruchu naturalnym ludności w Czeladzi odnotowano następujące fakty:

Tabela nr 2. Liczba urodzeń w Czeladzi.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba urodzeń w Czeladzi	258	270	268	296	266	299

Źródło: dane statystyczne GUS.

Tabela nr 3. Liczba zgonów w Czeladzi.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba zgonów Czeladzi	395	384	424	398	398	385

Źródło: dane statystyczne GUS.

Tabela nr 4. Ruch naturalny ludności w 2007r.

	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
Czeladź	299	385	-86

Źródło: dane statystyczne GUS.

Obserwowany jest zatem dalszy niekorzystny z demograficznego punktu widzenia i tym samym niekorzystny dla gminy i jej mieszkańców spadek liczby ludności, o czym świadczy właśnie ujemny przyrost naturalny.

Aktualna sytuacja demograficzna Czeladzi i jej zmiany mogą spowodować konieczność poszerzenia oferty systemu pomocy społecznej (zwiększenie liczby placówek przeznaczonych dla osób starszych oraz ofert spędzania czasu wolnego) oraz konieczność większej aktywizacji środowiska lokalnego (budowanie systemu wsparcia w oparciu o zasoby środowiska lokalnego, w którym funkcjonują osoby starsze).

2.2. Sytuacja mieszkaniowa.

Polityka mieszkaniowa to zadanie własne gminy, do zadań tych należy w szczególności tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej poprzez zapewnienie lokali mieszkalnych, lokali zamiennych, a zwłaszcza lokali socjalnych w celu zaspokojenia gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz prowadzenie właściwej gospodarki posiadany zasobem mieszkaniowym i właściwej polityki czynszowej. Ważne jest aby polityka mieszkaniowa miała charakter strategiczny i długofalowy, niezależny od doraźnego kształtowania się sytuacji gospodarczej i politycznej w gminie. W związku z powyższym powstał w gminie Program – Mieszkanie, którego celem jest poprawa komfortu mieszkań komunalnych i będących we władaniu wspólnot mieszkaniowych, w których gmina ma swoje udziały, jak również rozwój budownictwa komunalnego oraz zorganizowanego indywidualnego.

Tabela nr 5. Struktura własnościowa mieszkań na dzień 31.12.2007r.

Lp	Właściciel	Liczba mieszkań	Udział w rynku	Razem udział własności
1	Czeladzka Spółdzielnia Mieszkaniowa	5393	38,1%	49,8%
2	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Saturn”	1466	10,4%	
3	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Skarbek”	188	1,3%	
4	Spółka Restrukturyzacji Kopalń	1689	11,9%	11,9%
5	Miasto Czeladź	2143	15,2%	15,2%
6	Własność prywatna	2940	20,8%	23,1%
7	Własność prywatna w „gminnych” wspólnotach mieszkaniowych	331	2,3%	

	14.097	100%	100%
--	--------	------	------

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM Czeladź

Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu to 3,32. Wśród mieszkań osób fizycznych przeciętna ta wynosi 3,82; w mieszkaniach spółdzielni mieszkaniowych – 3,33; w mieszkaniach gminy 2,86; w mieszkaniach Skarbu Państwa 2,80; w mieszkaniach zakładów pracy 2,88, a pozostałych podmiotów 2,47. Przeciętna powierzchnia użytkowa wynosi 55,6 m², na 1 osobę 23,3 m².

Jeżeli chodzi o standard mieszkań komunalnych, biorąc pod uwagę wiek budynków oraz ich wyposażenie w wyeksploatowane instalacje i urządzenia techniczne można ocenić jako niski. Świadczyć o tym może wciąż duża ilość zgłoszeń o zaistniałych usterkach technicznych i awarii instalacji i urządzeń odbiorczych.

Wyposażenie mieszkań zajmowanych przez najemców w instalacje i urządzenia techniczne przedstawia się następująco:

- instalację wodociągowo – kanalizacyjną posiada - 99,8% ogólnej ilości mieszkań
- sanitariat w obrębie mieszkania - 89,7%
- łazienkę - 86,9%
- gaz przewodowy - 86,9%
- centralne ogrzewanie - 4,5%
- „Bez barier architektonicznych” - 2%

W chwili obecnej gmina Czeladź dysponuje 2143 mieszkaniami komunalnymi w tym jest 165 mieszkaniami socjalnymi. Na mieszkania komunalne oczekuje ogółem 318 osób w tym 176 rodzin oczekuje na lokal socjalny. Okres oczekiwania na mieszkanie to 6-7 lat.

Tabela nr 6. Ilość złożonych wniosków objętych listą osób oczekujących na mieszkanie komunalne i socjalne w latach 2002-2007.

Rok	Łącznie komunalne i socjalne	Lokale komunalne			Lokale socjalne			
		Łącznie komunalne	Zamiana z Dysponentem	O najem lokalu komunalnego	Łącznie socjalne	Zamiana z dysponentem	O najem lokalu socjalnego	Wskazanie lokalu socjalnego na mocy wyroku sądowego
2002	186	75	14	61	111	1	79	31
2003	179	83	14	69	96	3	62	31
2004	163	90	11	79	73	2	65	6
2005	207	93	15	78	114	4	55	55
2006	214	71	17	54	143	5	41	97
2007	318	142	25	117	176	8	83	85

Tabela nr 7. Ilość wniosków załatwionych w trybie zawarcia umowy najmu w latach 2002-2007.

Rok	Komunalne						Socjalne				
	Łącznie wnioski załatwione	Łącznie załatwione wnioski o najem lokalu komunalnego	W trybie zamiany z dysponentem	W trybie zamiany z kontrahentem	W trybie realizacji listy	W trybie wstąpienia w stosunek najmu po zgonie głównego najemcy	Łącznie załatwione wnioski o najem lokalu socjalnego	W trybie zamiany z dysponentem	W trybie zamiany z kontrahentem	W trybie realizacji listy	Z mocy wyroku sądowego
2002	92	57	6	33	34	17	35	4	0	27	4
2003	92	77	8	25	31	13	15	0	0	11	4
2004	108	77	15	25	27	11	31	2	0	28	1
2005	128	108	5	35	52	16	20	0	0	18	2
2006	97	72	10	14	32	16	25	1	4	19	1
2007	64	46	3	14	21	8	18	0	1	15	2

Źródło: Dział Lokalowy - ZBK

Istniejące w gminie zasoby mieszkalne nie zaspakajają potrzeb mieszkańców w tym zakresie, dlatego też konieczny jest rozwój budownictwa socjalnego i na wynajem. Trudna sytuacja mieszkaniowa wynika zarówno z niewystarczającej ilości mieszkań, jak również z dekapitalizacji budynków istniejących. Od kilku lat, ze względu na stałą pauperyzację czeladźskiej społeczności rośnie zapotrzebowanie na mieszkania tanie w utrzymaniu. Poniższa tabela obrazuje trudną sytuację mieszkaniową w całym powiecie będzińskim.

Tabela nr 8. Sytuacja mieszkaniowa w powiecie będzińskim w latach 2000-2005.

	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	
	2000	2005
Powiat będziński	0,5	1,4

Źródło: dane statystyczne GUS.

Ważnym elementem pomocy rodzinom w pokryciu części miesięcznych wydatków mieszkaniowych są dodatki mieszkaniowe, które przyznaje się na okres 6 miesięcy.

Realizacja tej pomocy w latach 2002-2007 przedstawiała się następująco:

- 2002r. – wypłacono 2.677.898,70 zł dla 1708 rodzin,
- 2003r. – wypłacono 2.708.298,00 zł dla 1868 rodzin,
- 2004r. – wypłacono 3.031,714,15 zł dla 1968 rodzin,
- 2005r. – wypłacono 3.043.142,64 zł dla 1948 rodzin,
- 2006r. – wypłacono 2.960.571,25 zł dla 1808 rodzin,
- 2007r. – wypłacono 2.682.116,30 zł dla 1553 rodzin,

3. ANALIZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ NA PODSTAWIE DANYCH MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W CZELADZI.

3.1. Kadry pomocy społecznej.

Realizację poszczególnych zadań w Miejski Ośrodku Pomocy Społecznej w Czeladzi inicjują pracownicy socjalni wykonujący pracę socjalną na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej. Prowadzona ze społecznością lokalną ma na celu zapewnienie współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin pracownicy socjalni przeprowadzają wywiady środowiskowe.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Czeladzi zatrudnionych jest 17 pracowników socjalnych, liczba ta jest zgodna z art. 110 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej, który mówi: „Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców”. Zatrudnieni pracownicy socjalni posiadają odpowiednie kwalifikacje zgodne z art. 116 pkt 1 wskazanej ustawy. Kwalifikacje zawodowe stale są podnoszone poprzez kursy i szkolenia wewnętrzne, jak również poprzez udział w seminariach, szkoleniach organizowanych przez Ośrodek Kształcenia Samorządu Terytorialnego w Katowicach oraz przez inne firmy i ośrodki pomocy w całym województwie śląskim.

Struktura zatrudnienia pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi realizujących zadania pomocy społecznej w środowisku – stan na dzień 30.11.2008r.:

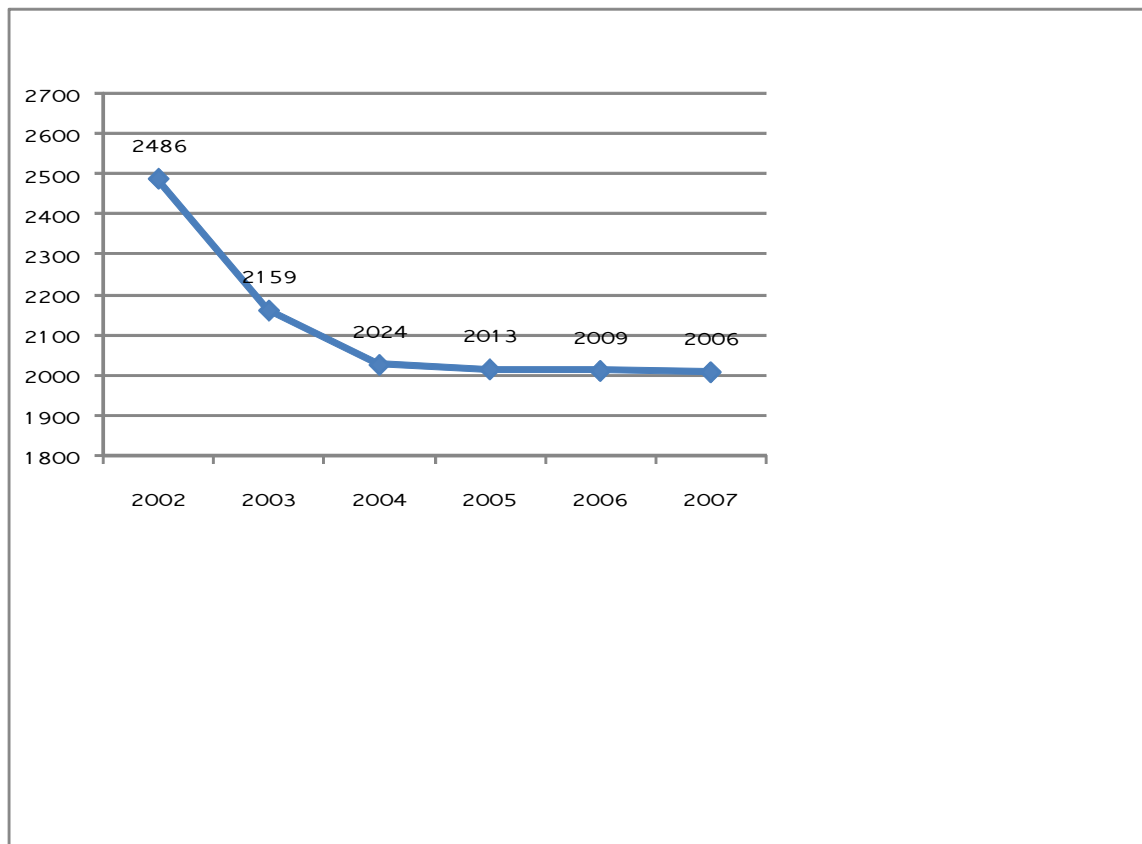
- starsi pracownicy socjalni – 10
- pracownicy socjalni – 6
- specjaliści pracy socjalnej - 1

Tabela nr 9. Zmiany stanu zatrudnienia oraz poziomu wykształcenia pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2002-2007.

	Liczba pracowników socjalnych wykonujących prace w środowisku	Pracownicy socjalni mający wyższe wykształcenie	Pracownicy socjalni posiadający dyplom pracownika socjalnego
2002	14	3	11
2003	16	4	12
2004	17	6	11
2005	17	7	10
2006	17	10	7
2007	17	12	5

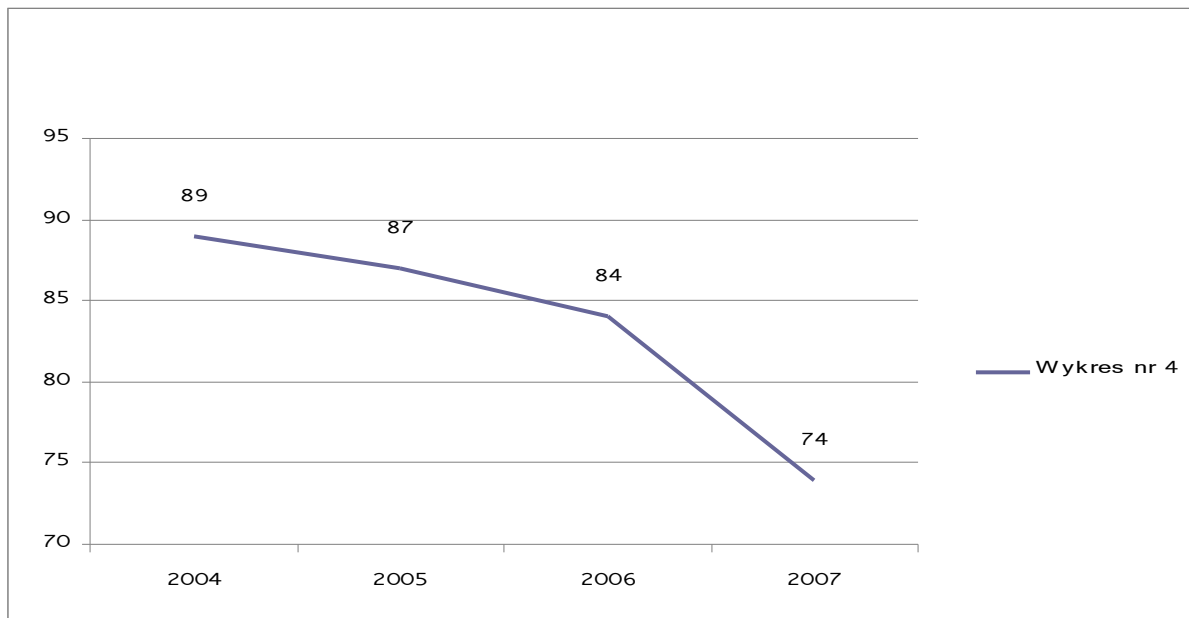
Źródło: MOPS Czeladź

Wykres nr 1. Liczba mieszkańców przypadająca na jednego pracownika socjalnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi w latach 2002-2007.

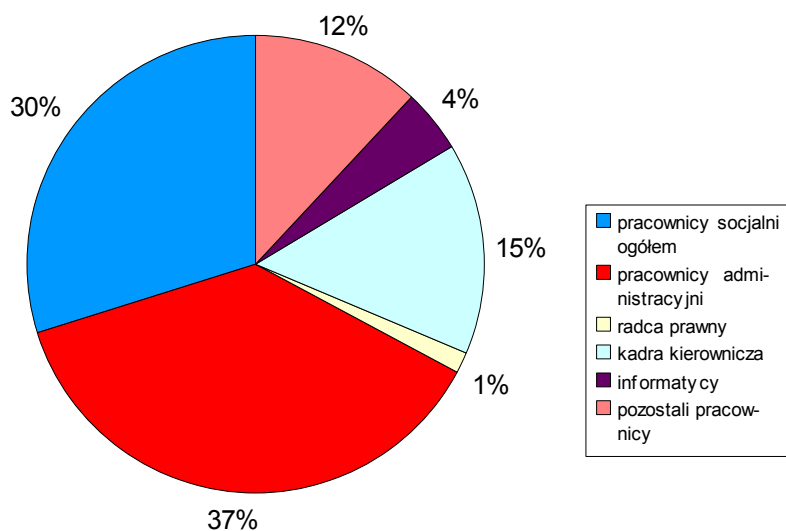
Źródło: MOPS Czeladź

Wykres nr 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi przypadająca na jednego pracownika socjalnego w latach 2004-2007.

Źródło: MOPS Czeladź

Wykres 3. Struktura zatrudnienia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Czeladzi – stan na dzień 30.12.2007r.

Źródło: MOPS Czeladź

3.2. Beneficjenci pomocy społecznej gminy Czeladź.

Tabela nr 10. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.

	Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej MOPS	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin korzystających wyłącznie z pomocy w formie pracy socjalnej	Liczba osób w rodzinach
2004	1512	4122	627	1128
2005	1479	3663	578	1296
2006	1422	3434	556	1397
2007	1244	2945	598	1228

Źródło: MOPS Czeladź

Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2004-2007 jest ściśle związane z dwoma zmianami prawnymi. Rok 2004r – w statystykach zmniejszenie liczby rodzin o osoby korzystające z rent socjalnych (IX.2003r. - przejście rent socjalnych do ZUS). Rok 2005r. - zmiana ustawy o pomocy społecznej 12 marzec 2004r. i przejście od maja .2004r. zasiłków: stałego, gwarantowanego, rodzinnego, pielęgnacyjnego do świadczeń rodzinnych, likwidacja macierzyńskiego zasiłku okresowego).

Tabela nr 11. Liczba osób objętych pomocą społeczną w 2007r. w stosunku do ogółu mieszkańców.

	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	Liczba osób w rodzinach	Udział % liczby osób w rodzinach do ogółu mieszkańców
Świadczenia materialne	1244	2945	8,63%
Zasiłki stałe	202	274	0,80%
Praca socjalna	598	1228	3,60%

Źródło: MOPS Czeladź

Tabela nr 12. Wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi na pomoc społeczną w latach 2004-2007.

	Wysokość przeznaczonych na pomoc społeczną środków ogółem -
2004	1.938.643,05
2005	2.117.819,89
2006	2.526.751,96
2007	2.652.525,07

Źródło: MOPS Czeladź

Powody przyznania pomocy w latach 2004-2007 na podstawie sprawozdań MGiPS-03.

a) ubóstwo:

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	1181	3386
2005	1096	2467
2006	801	1994
2007	767	1922

b) sieroctwo:

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	0	0
2005	0	0
2006	1	1
2007	0	0

c) bezdomność

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	36	37
2005	35	36
2006	48	50
2007	42	47

d) potrzeba ochrony macierzyństwa

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	52	216
2005	12	44
2006	34	143
2007	37	136

e) bezrobocie

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	809	2281
2005	796	1791
2006	980	2664
2007	816	2261

f) niepełnosprawność

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	354	804
2005	321	577
2006	479	998
2007	379	779

g) długotrwała lub ciężka choroba

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	749	1820
2005	629	1415
2006	354	746
2007	419	866

h) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	326	1434
2005	375	1135
2006	307	1090
2007	288	1062

i) przemoc w rodzinie

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	29	97
2005	47	142
2006	2	4
2007	22	76

j) alkoholizm

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	159	291
2005	188	366
2006	50	103
2007	200	334

k) narkomania

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	4	6
2005	4	5
2006	2	4
2007	4	8

l) trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	21	28
2005	17	43
2006	17	28
2007	23	49

Rodzaje świadczeń przyznanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi w latach 2004-2007 - na podstawie sprawozdań MGIPS-03.

a) zasiłki okresowe

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
2004	491	1115	1356	98.000
2005	550	1375	3170	345.045
2006	555	1391	3105	418.612
2007	475	1126	2918	389.401

b) zasiłki stałe

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
2004	178	303	479.922
2005	184	294	510.701
2006	194	305	584.423
2007	202	274	594.810

c) zasiłki celowe

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
2004	988	2361	465.256
2005	1221	2931	444.626
2006	1127	2599	552.622
2007	1011	2271	631.917

d) schronienie

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
2004	16	17	14.932
2005	18	18	28.188
2006	26	28	37.194
2007	19	19	42.655

e) posiłek

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
2004	766	1787	465.064
2005	923	2388	570.944
2006	826	2313	583.381
2007	728	2020	591.714

f) usługi opiekuńcze

	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
2004	76	96	265.600
2005	69	86	265.600
2006	66	85	219.676
2007	86	111	219.676

g) poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	385	873
2005	393	916
2006	329	902
2007	426	970

h) interwencja kryzysowa

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2004	9	15
2005	5	5
2006	4	9
2007	3	4

i) odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej

	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Kwota świadczeń
2004	-	-
2005	5	36.759
2006	10	108.905
2007	12	165.605

3.3. Analiza Pareto – charakteryzująca znaczenie poszczególnych problemów społecznych.

Wielkości w tabelach, rubryka 1 i 2 to średnia z 4 lat z okresu 2004-2007.

Kategoria	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	% udziału w populacji	Skumulowana wartość % cechy	Istotność kategorii
	1	2	3	4	5
ubóstwo	961	2442	28,88%	28,88%	A
bezrobocie	850	2249	25,56%	54,44%	
długotrwała lub ciężka choroba	538	1212	16,17%	70,61%	
niepełnosprawność	383	789	11,51%	82,12%	B
bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	324	1180	9,74%	91,86%	
alkoholizm	149	273	4,48%	96,34%	
bezdomyłość	40	42	1,20%	97,54%	C
potrzeba ochrony macierzyństwa	34	135	1,02%	98,56%	
przemoc w rodzinie	25	80	0,75%	99,31%	
trudności przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	19	37	0,57%	99,88%	
narkomania	3	6	0,09%	99,97%	
sieroctwo	1	1	0,03%	100,00%	
	3327	8446	100,00%	-	

Kat. A – problemy bardzo istotne, które determinują 70% negatywnych zjawisk społecznych

Kat. B – problemy istotne, które determinują dalsze 25% negatywnych zjawisk społecznych

Kat. C -problemy mniej istotne, które determinują dalsze ok. 5% negatywnych zjawisk społecznych

4. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT i TOWS.

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Z oczywistych względów w niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu miasta Czeladź.

Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Treść analizy jest z natury szersza niż wyspecyfikowane czynniki rozwojowe, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań np. stan rozwoju systemu pomocy społecznej, w tym poziom rozwoju instytucji realizujących politykę społeczną władz samorządowych. W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na terenie miasta.

Wnioskowanie szans i zagrożeń w przedstawionej poniżej części dokumentu oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron wynikających z dokumentów sprawozdawczych oraz wyników przeprowadzonej ankiety, która skierowana była do pracowników instytucji, którzy w codziennej pracy zajmują się problemami społecznymi mieszkańców Czeladzi m.in. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Straży Miejskiej, Kuratorów Sądowych oraz organizacji pozarządowych.

Mocne i słabe strony to cechy stanu obecnego, a szanse i zagrożenia, to spodziewane zjawiska przyszłe. Innymi słowy szanse i zagrożenia stanowią pochodną wielu czynników. Są też obciążone pewnym subiektywnym podejściem do oceny, osób i grup środowiskowych, uczestników procesu konsultacji społecznych, co zawsze jest nieuniknione w przypadku konieczności wyboru kluczowych czynników dla rozwoju danej sfery, w warunkach istnienia wielu kryteriów oceny. Mocne cechy polityki społecznej miasta są czynnikami pozytywnymi z punktu możliwości rozwoju społeczno - gospodarczego wywołanego m.in. realizacją strategii społecznej gminy i działań dla aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców. Rozwój jest tu traktowany jako wszelkie pozytywne zmiany w systemie pomocy społecznej wywołane podjęciem działań zawartych w Strategii.

Rozwój rodziny.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wzrastająca liczba urodzeń, - dobrze rozwinięta struktura pomocy społecznej, - wysokie kompetencje kadry pomocy społecznej, - umiejscowienie w ważnej i atrakcyjnej aglomeracji, - wzrastający poziom pomocy finansowej państwa dla potrzebujących rodzin, - współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży, 	<ul style="list-style-type: none"> - ujemny przyrost naturalny, - ludność w wieku poprodukcyjnym przewyższa liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym, - niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych mieszkańców gminy, - bezradność opiekuńczo- wychowawcza rodzin, - wysoki poziom roszczeniowości, - zbyt mała liczba organizacji pozarządowych oferujących pomoc dla rodzin, - apatia i bierność w rodzinach, - brak motywacji do rozwoju, zmiany swojej sytuacji życiowej, - niewystarczające wsparcie dla matek samotnie wychowujących dzieci, - deficyt placówek resocjalizacyjnych oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość edukacji zarówno na terenie gminy, jak również w gminach ościennych, - organizacja imprez kulturalnych, sportowych rekreacyjnych umożliwiających aktywny wypoczynek rodziny, 	<ul style="list-style-type: none"> - pogłębienie się nieprzystosowania społecznego dzieci i młodzieży, co przejawia się w obniżeniu się wieku inicjacji alkoholowej oraz narkotykowej, wchodzeniem w kolizję z prawem, - niewystarczająca liczba miejsc, gdzie młodzież mogłaby bezpiecznie spędzać czas wolny, - występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa, - występowanie zjawiska rozpadu więzi społecznych,

Polityka mieszkaniowa.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój indywidualnego budownictwa mieszkaniowego, - przeciwdziałanie zaległościom czynszowym (pomoc w formie zasiłków celowych, dodatki mieszkaniowe), - dobrze rozwinięta infrastruktura budowlana w tym transportowa, - dostępność terenów budowlanych, - większościowy udział w większości wspólnot, dzięki temu gmina ma wpływ na prowadzone działania, - dostępność kredytów mieszkaniowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca liczba lokali mieszkalnych, w tym socjalnych w stosunku do liczby oczekujących, - długi okres oczekiwania na mieszkanie, - zły stan techniczny budynków komunalnych i socjalnych, - niewystarczająca ilość inwestycji mieszkaniowych, - niski standard lokali mieszkalnych, - niewystarczające nakłady finansowe
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - remonty budynków o złym stanie technicznym, - istnienie rynku usług budowlanych w niewielkiej odległości od miasta, - zwiększenie liczby nowych mieszkań, - zmiana struktury własnościowej, - adaptacja lokali o niskim standardzie na lokale socjalne, - możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych na remonty i inwestycje, 	<ul style="list-style-type: none"> - wysokie ceny mieszkań, - zmiany w przepisach prawa, - koncentracja mieszkań socjalnych w jednym miejscu, co doprowadza do tworzenia enklaw biedy oraz towarzyszące temu naznaczenie społeczne mieszkańców, - nieuregulowana struktura własnościowo – terenowa,

Rynek pracy.

Mocne strony	Słabe strony
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjna lokalizacja miasta, - rozbudowana infrastruktura drogowa, - wolne tereny pod inwestycje, - potencjał ludzki, - wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości, 	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom inwestycji - zła sytuacja finansowa przedsiębiorstw - niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych - brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych u osób bezrobotnych, - wśród osób bezrobotnych dominuje długotrwałe bezrobocie, - mała aktywność osób pozostających bez pracy, - niechęć bezrobotnych do zmiany kwalifikacji, - mała mobilność osób bezrobotnych, - występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, - brak instytucji zajmującej się pośrednictwem pracy na terenie gminy (Czeladź podlega pod PUP w Będzinie),
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - sąsiedztwo dużych aglomeracji – łatwość przemieszczania się w poszukiwaniu pracy i dojazdu do niej, - pozyskanie środków z Unii Europejskiej, - rozwój gospodarczy i związany z nim spadek bezrobocia, - rozwinięcie systemu doradztwa zawodowego i pomocy psychologicznej, - rozszerzenie form pomocy m.in. o pomoc w formie opieki nad dzieckiem umożliwiając rodzicom podjęcie pracy, - rozwinięcie programu prac społecznie użytecznych, 	<ul style="list-style-type: none"> - emigracja zarobkowa osób dobrze wykwalifikowanych, - brak odpowiedniego przygotowania bezrobotnych do prowadzenia działalności gospodarczej, - powolny wzrost zarobków, - niewystarczająca współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się pośrednictwem w zatrudnieniu, - istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia

Osoby niepełnosprawne.

Mocne strony	Słabe strony
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości społecznej związanej z potrzebami osób niepełnosprawnych, - współpraca MOPS z PCPR w realizacji pomocy osobom niepełnosprawnym, - monitoring środowiska osób niepełnosprawnych, - wykwalifikowana kadra służb społecznych, - działalność Środowiskowego Dom Samopomocy „Ostoja”, Zespołu Szkół Specjalnych oraz oddziału przedszkolnego w Przedszkolu nr. 7, - działalność organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostosowanie mieszkań do osób niepełnosprawnych, - brak świetlic środowiskowych z ofertą dla dzieci niepełnosprawnych, - istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - aktywna działalność stowarzyszeń, - subsydiowanie form zatrudnienia osób niepełnosprawnych z udziałem środków z Unii Europejskiej, - promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych, - utworzenie wolontariatu, - zwiększenie i utrwalenie świadomości społecznej dotyczącej osób niepełnosprawnych, - prowadzenie działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw, 	<ul style="list-style-type: none"> - wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych, - ograniczone możliwości rynku pracy, - niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych, - niski poziom wykształcenia osób niepełnosprawnych, - bariery architektoniczne i urbanistyczne, - zbyt drogi sprzęt specjalistyczny, - wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej dla osób w podeszłym wieku, który związany jest między innymi z wydłużeniem się średniego okresu trwania życia, - wzrost obciążeń finansowych gminy związany z kierowaniem osób niepełnosprawnych do Domów Pomocy Społecznej,

Osoby starsze.

Mocne strony	Słabe strony
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> - silna więź emocjonalna z rodzinami, sąsiadami w miejscu zamieszkania, - działalność stowarzyszeń i organizacji zajmujących się problematyką osób starszych, - działalność Ośrodka Integracyjnego „Senior” oraz Sekcji Dziennego Pobytu - funkcjonowanie na terenie gminy domu mieszkalnego przy ul. Szpitalnej 5, przeznaczonego dla osób starszych i niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający poziom infrastruktury na terenie gminy (brak Domu Pomocy Społecznej), - niewystarczający poziom całodobowych usług opiekuńczych realizowanych w miejscu zamieszkania osób starszych i niepełnosprawnych na terenie gminy, - ograniczona liczba całodobowych miejsc w Ośrodku Integracyjnym „Senior”, - samotność i izolacja społeczna osób starszych, - konieczność utrzymywania przez osoby starsze pozostałych członków rodziny (bezrobotnych),
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowana sieć placówek służby zdrowia, - rozwój działalności organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych, - rozwój wolontariatu, - rozwój systemu kształcenia osób starszych w ramach Uniwersytetu III Wieku, 	<ul style="list-style-type: none"> - osłabienie więzi rodzinnych m.in. poprzez migracje osób młodych za pracą - niski poziom dochodów osób starszych, - wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym,

Bezdomni.

Mocne strony	Słabe strony
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> - sprawny system pomocy osobom bezdomnym w oparciu o Gminny Program Wychodzenia z Bezdomności, - skuteczny system interwencji wobec osób zagrożonych bezdomnością, - wykwalifikowana kadra pracowników socjalnych, - efektywna współpraca instytucji oraz organizacji pozarządowych zajmujących się problemem bezdomności, - rozpoznanie i monitoring bezdomnych w gminie, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak infrastruktury socjalnej (noclegowni, łaźni, pralni) zarówno dla mężczyzn jak i kobiet, - zbyt mała liczba mieszkań socjalnych, - długi okres oczekiwania na mieszkania socjalne, - mała aktywność osób bezdomnych, niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, - problem uzależnienia wśród osób bezdomnych,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - rozwój aktywnych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, - rozwój infrastruktury socjalnej w gminach ościennych, - powstanie programów w zakresie budownictwa socjalnego, 	<ul style="list-style-type: none"> - naznaczenie społeczne osób bezdomnych, - trudności w readaptacji społecznej i zawodowej, - istnienie zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych,

Osoby uzależnione.

Mocne strony	Słabe strony
- działalność Poradni Przeciwalkoholowej	- niechęć do podejmowania leczenia przez

<p>oraz stowarzyszeń samopomocowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność Zespołu Konsultacyjnego, prowadzenie terapii dla osób i rodzin uzależnionych, - realizacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - funkcjonowanie świetlic środowiskowych (organizacja czasu wolnego dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym), - istnienie organizacji zajmujących się osobami uzależnionymi, 	<p>uzależnionych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak współpracy z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu swoich problemów, - niezadowalająca skuteczność prowadzonej terapii, - długa procedura skierowania osób na leczenie,
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększająca się świadomość zagrożeń związanych z uzależnieniami, - możliwość wykorzystania środków finansowych z GKRPA na cele związane z profilaktyką uzależnień, - rozwinięcie współpracy podmiotów zajmujących się problemem uzależnień, - zwiększenie pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, 	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom wiedzy rodziców na temat mechanizmów uzależnień, - zaniedbania wychowawcze, - zaniedbania socjalne, - łatwy dostęp do narkotyków i alkoholu, - pojawienie się nowych rodzajów uzależnień, - przyzwolenie rodziców i środowiska na spożywanie alkoholu przez nieletnich (np. w czasie imprez rodzinnych), - przekazywanie negatywnych wzorców konsumpcji alkoholu,

5. CEL GŁÓWNY (MISJA).

Aktywizacja społeczności lokalnej ukierunkowana na rozwiązywanie zjawisk i problemów społecznych w oparciu o istniejące systemy wsparcia i interwencji społecznej. Wspomaganie rozwoju jednostek i rodzin, pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

6. PRIORYTETY, CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.

PRIORYTET STRATEGICZNY 1:

Sprawnie funkcjonujący system wsparcia osób bezrobotnych

w tym szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.

Cel strategiczny:

Ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie Czeladź.

Kierunki działań:

- aktywizacja osób bezrobotnych w mieście, w tym młodzieży – zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Miasta - podejmowanie inicjatyw związanych z aktywizacją osób bezrobotnych oraz innymi problemami rynku pracy. Efektywne przeciwdziałanie bezrobociu w mieście wymaga podejmowania kompleksowych działań na wielu płaszczyznach, ponieważ należy oddziaływać zarówno na pracodawców (firmy), jak i na bezrobotnych, tym samym realizacja działań związanych z aktywizacją musi być uzupełnieniem działań inwestycyjnych mających stymulować powstawanie nowych miejsc pracy,
- zbudowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia, zarówno na poziomie gminy jak i powiatu,
- przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego,
- zróżnicowanie form pomocy adresowanych do bezrobotnego zgodnie z zasadą indywidualizacji procesu pomagania,
- pozostające w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej środki finansowe na pomoc materialną stanowiąc będą ważny instrument służący kształtowaniu pożądanych postaw i zachowań bezrobotnych podopiecznych,
- usamodzielnienie bezrobotnych poprzez ułatwienie im podjęcia zatrudnienia i samozatrudnienia,

- stworzenie warunków do zdobycia doświadczeń zawodowych przez bezrobotnych absolwentów różnych typów szkół,
- skracanie przeciętnego czasu trwania okresu pozostawania bez pracy,
- ograniczenie negatywnych konsekwencji bezrobocia, w tym szczególnie bezrobocia długotrwałego,
- tworzenie warunków pozwalających na zdobycie umiejętności poruszania się na rynku pracy oraz umożliwiających poprawę poziomu przygotowania zawodowego czy też przekwalifikowania się,
- stworzenie warunków zatrudnienia socjalnego,
- stworzenie warunków dla wspierania pracodawców oferujących pierwszą pracę i staże zawodowe dla absolwentów i bezrobotnych absolwentów różnych typów szkół (kontrakty, ulgi w podatkach gminnych i inne formy współfinansowania we współpracy UM, PUP i MOPS),
- stworzenie i udostępnienie oferty edukacyjnej wyzwalającej samodzielność i przedsiębiorczość,
- kontynuacja realizacji programu zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych przy pracach społecznie użytecznych,
- stworzenie i wdrożenie programu pomocy rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem, uwzględniającego przede wszystkim działania podtrzymujące prawidłowe funkcje socjalizacyjne i wychowawcze rodziny oraz obejmującego działania kompensacyjne realizowane w najbliższym środowisku a zorientowanego głównie na kształtowanie prawidłowych postaw dzieci i młodzieży wobec pracy i zatrudnienia,
- negocjowanie kontraktów określających zasady współdziałania będzie podstawą pracy z bezrobotnym klientem MOPS,
- reintegracja społeczna i zawodowa,

- wspieranie indywidualnej przedsiębiorczości szczególnie w oparciu o Program Urzędu Miasta – Przedsiębiorczość,
- tworzenie warunków preferencyjnych do rozwoju i działania małych i średnich przedsiębiorstw,
- prowadzenie akcji promocyjnej dla obszarów aktywności gospodarczej,
- świadczenie usług doradczych na rzecz inwestorów (w tym doradztwa prawnego),
- stosowanie preferencji podatkowych dla inwestorów tworzących miejsca pracy na terenach i w obiektach przemysłowych,
- systematyczne rozwijanie infrastruktury technicznej (drogi i inne) w celu ożywienia terenów gospodarczych miasta,
- realizacja przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej projektu systemowego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2008-2013, finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

PRIORYTET STRATEGICZNY 2:

Powstanie zintegrowanego systemu usług socjalnych, świadczonych przez podmioty publiczne i pozarządowe dla osób bezdomnych.

Cel strategiczny:

- zapewnienie osobom zagrożonym bezdomnością oraz bezdomnym bezpieczeństwa socjalnego (profilaktyka i osłona socjalna) oraz warunków do pełnienia właściwych, adekwatnych do ich możliwości i potrzeb, społecznie użytecznych ról i funkcji społeczno – zawodowych.

Kierunki działań:

- rozwój Gminnego Programu Wychodzenia z Bezdomności przyjęty Uchwałą nr LXIII/987/2006r. Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 23 lutego 2006r. realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi poprzez:
- udzielenie i zapewnianie schronienia, odzieży, posiłku, tego rodzaju usługi socjalne realizowane są przez Punkty Żywienia MOPS w Czeladzi oraz podmioty pozarządowe uczestniczące w Programie. Posiłki wydawane są także we wszystkich placówkach oferujących schronienie, do których kierowane są osoby bezdomne,
- pomoc w załatwieniu formalności związanych ze staraniem się o dodatek mieszkaniowy,
- pomoc psychologiczno – terapeutyczną oraz prawną w oparciu o istniejący w gminie Zespół Konsultacyjny,
- wspieranie różnych form zatrudnienia w tym socjalnego, prac społecznie użytecznych,
- udzielenie pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych, odbudowywanie więzów rodzinnych, powrót do rodziny,
- działania informacyjne – wydawanie informatorów, w których zawarte są informacje o możliwości uzyskania pomocy – jej rodzaju oraz adresach,
- pomoc w wyrobieniu lub odtwarzaniu dokumentów osobistych,
- pomoc w uzyskiwaniu świadczeń zabezpieczenia społecznego z pomocy społecznej (uzyskanie orzeczenia o ustaleniu stopnia niepełnosprawności), świadczeń rentowych i emerytalnych,
- objęcie osób bezdomnych ubezpieczeniem zdrowotnym na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- pomoc w przystosowaniu do życia na wolności osób opuszczających zakłady karne,

- usamodzielnienie ekonomiczne – umożliwienie uczestnikom programu powrotu do wypełniania ról społecznych, roli pracobiorcy, a tym samym zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego,
- realizacja zadania własnego gminy tj. pracy socjalnej – pomoc osobom w odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, wzmacnianie motywacji klienta do działania na rzecz zmiany swojej trudnej sytuacji życiowej i rozwiązywanie innych problemów,
- kontrakcja bezdomności – ograniczanie społecznych skutków bezdomności,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu /podejmowanie przez osoby zagrożone utraceniem ról społeczno – zawodowych/
- przeciwdziałanie występującym formom uzależnienia od alkoholu lub innych środków odurzających,
- ograniczenie niepożądanych zjawisk społecznych /propozycja mieszkań socjalnych zamiast noclegowni/,
- mieszkania readaptacyjne dla osób wychodzących z bezdomności,
- utworzenie na terenie gminy całodobowego domu dla bezdomnych zarówno dla mężczyzn jak i kobiet, jak również łaźni i pralni,
- wzmocnienie zespołu terapii psychologicznej – praca nad ograniczaniem i eliminowaniem syndromu bezdomności,
- utworzenie grupy wsparcia dla osób uczestniczących w programie,
- intensyfikowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi,

PRIORYTET STRATEGICZNY 3:

Stworzenie systemu wsparcia środowiskowego dla osób starszych w miejscu zamieszkania.

Cel strategiczny:

Zniwelowanie procesu marginalizacji i społecznego wykluczenia osób starszych w środowiskach lokalnych.

Kierunki działań:

- diagnoza potrzeb ludzi starszych oraz dążenie do ich zaspokajania,
- umożliwienie pozostania tej grupy osób w miejscu zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, ułatwienie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, rozwój oferty kulturalnej rekreacyjnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizacji,
- wspieranie idei rozwoju i kształcenia osób starszych w ramach Uniwersytetu III Wieku,
- rozwijanie i rozszerzanie oferty usług opiekuńczych pozwalających w zależności od potrzeb, pomoc w czynnościach codziennych, w korzystaniu z usług rehabilitacyjnych, medycznych czy socjalnych,
- zapewnienie osobom starszym samotnym i niesamodzielnym warunków do całodobowej opieki z uwzględnieniem ich indywidualnych dysfunkcji i potrzeb,
- aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym,
- odnowienie więzi międzypokoleniowych,
- aktywizacja społeczności lokalnej,
- rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych w życiu społecznym,
- zorganizowanie usług transportowych na terenie gminy (dowóz do lekarza, urzędu itp.) dla osób starszych, mających problemy z poruszaniem się, osób na wózkach inwalidzkich,
- budowa projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
- wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku,
- rozwinięcie działalności Sekcji Dziennego Pobytu Ośrodka Integracyjnego „Senior”,

- uaktywnienie organizacji pozarządowych i ukierunkowanie ich działań w stronę wspierania osób starszych w pełnieniu ról społecznych,
- utworzenie centrum wolontariatu,
- podejmowanie i wspieranie przedsięwzięć na rzecz zwiększenia świadomości społecznej o nieuchronności, starzenia się, w tym pogłębianie wiedzy na temat problemów społecznych, zdrowotnych i socjalnych ludzi starszych,

PRIORYTET STRATEGICZNY 4:

Doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.

Cele strategiczne:

1. Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz rodzin osób niepełnosprawnych.
2. Poprawa sytuacji niepełnosprawnych na rynku pracy – kontynuacja podjętych działań.

Kierunki działań:

- zwiększenie integracji społecznej osób niepełnosprawnych w środowisku,
- likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych,
- poprawa społecznego funkcjonowania osób zaburzonych psychicznie i ich rodzin,
- przeciwdziałanie izolacji społecznej osób niepełnosprawnych i dzieci,
- rozwijanie istniejących Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- utworzenie, w miarę posiadanych zasobów lokalowych, mieszkań chronionych,
- rozwój grup integracyjnych w przedszkolach oraz klas integracyjnych w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach,
- szkolenie pracowników socjalnych, które przybliży problematykę niepełnosprawności zarówno fizycznej, psychicznej jak i intelektualnej,
- rozwój pracy zespołowej,
- wspieranie profesjonalnych form pomocy wolontariatem,

- zorganizowanie grupy wsparcia dla osób wychowujących niepełnosprawne dziecko,
- pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych,
- pomoc usługowa w formie: usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania oraz specjalistycznych usług opiekuńczych domowych i pielęgnacyjnych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- pomoc w zakresie rehabilitacji i doradztwa rehabilitacyjnego,
- pomoc w formie umieszczania w całodobowych domach pomocy społecznej,
- działania z zakresu budowania sieci współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi,
- stworzenie programu wczesnej interwencji - opieki nad rodziną, w której urodziło się dziecko z grupy ryzyka, obarczone wadą rozwojową, założeniem programu jest nawiązanie współpracy między MOPS Czeladź, Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną a Szpitalem w Czeladzi,
- rozpowszechnianie informacji na temat uprawnień osób niepełnosprawnych, dostępnych form pomocy, procedur załatwiania formalności, sprzętu rehabilitacyjnego, grup samopomocowych,
- zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych,
- współdziałanie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie, Powiatowym Urzędem Pracy w Będzinie, PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

PRIORYTET STRATEGICZNY 5:

Stworzenie zintegrowanego systemu pomocy dziecku i rodzinie uwzględniającego przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

Cele strategiczne:

1. Przywrócenie i wzmocnienie roli rodziny w wypełnianiu przez nią funkcji socjalizacyjnej, psychohygienicznej, usługowo - opiekuńczej i produkcyjnej oraz wzmocnienie pozytywnych postaw.

2. Ograniczenie zjawiska ubóstwa.
3. Kompleksowe działania reedukacyjne i wspierające mające na celu poprawę sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
4. Wzmacnianie infrastruktury pomocy instytucjonalnej przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

- współdziałanie i współpraca instytucji i stowarzyszeń zajmujących się problemami dziecka i rodziny w działaniach mających na celu wsparcie, profilaktykę, działania korekcyjne, reedukację i resocjalizację,
- promocja modelu rodziny zastępowanej pokoleniowo, przekazującej dorobek kulturowy,
- organizacja imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych umożliwiających aktywny wypoczynek rodzinny,
- praca socjalna w miejscu zamieszkania rodziny mająca na celu reedukację rodziców we właściwym wypełnianiu funkcji rodziny,
- zawężenie współpracy pomiędzy MOPS Czeladź, PCPR Będzin, Sądem Rejonowym w Będzinie, Policją oraz Strażą Miejską w działaniach mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny,
- kontynuowanie programów profilaktycznych i naprawczych,
- monitorowanie rodzin zagrożonych,
- prowadzenie świetlic środowiskowych działających na terenie Czeladzi oferujących całodzienną pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, ścisła współpraca pracowników socjalnych z kuratorami zawodowymi i społecznymi Sądu Rejonowego,
- zacieśnienie współpracy MOPS w ramach prowadzonej pracy socjalnej z Policją oraz Sądem Rodzinnym celem profilaktyki oraz eliminowania występowania przemocy w rodzinie i uruchamiania procedury „Niebieskiej Karty”,
- działania spełniające funkcję informacyjną i edukacyjną na tematy związane z przemocą w rodzinie,
- rozwinięcie działalności Miejsca Interwencji Kryzysowej,

- organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń dla instytucji i organizacji oraz nieformalnych grup, które zajmują się problematyką przemocy w rodzinie,
- systematyczna praca socjalna z rodzinami dotkniętymi zjawiskiem przemocy w rodzinie,
- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
- aktywne wsparcie instytucjonalne i rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie,

PRIORYTET STRATEGICZNY 6:

Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, konsultantów i terapeutów odwykowych na rodziny dotknięte problemem alkoholowym.

Cele strategiczne:

1. Wypracowanie i doskonalenie form pracy socjalnej z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego.
2. Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców.
3. Wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom.

Kierunki działań:

- działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez świetlice terapeutyczne,
- udzielanie pomocy pedagogicznej, psychologicznej i prawnej rodzinom z problemem alkoholowym,
- zaspokajanie socjalnych potrzeb dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym poprzez opłacanie wyżywienia w szkole, wyposażanie w niezbędne artykuły szkolne i odzież, opłacanie udziału w wypoczynku zimowym i letnim,
- pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym,
- kontynuowanie podejmowanych działań przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czeladzi,
- realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- kontynuacja działań Poradni Przeciwalkoholowej w Czeladzi,
- szkolenia dla pracowników socjalnych w sposobie postępowania z rodziną

z problemem alkoholowym.

7. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA ZEWNĘTRZNEGO GMINY W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO KAPITAŁ LUDZKI NA LATA 2007-2013.

8 września 2007 r. Komisja Europejska wydała decyzję w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Kapitał Ludzki, który jest jednym z programów służących realizacji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 i obejmuje całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) w Polsce. Przyjęcie Programu stanowi potwierdzenie głównych kierunków rozwoju i prowadzenia polityki prozatrudnieniowej rządu oraz umożliwia

wykorzystanie środków EFS w Polsce w latach 2007-2013.

Cele i główne obszary wsparcia Programu Kapitał Ludzki

Celem głównym Programu jest: wzrost zatrudnienia i spójności społecznej a do osiągnięcia tego celu przyczynia się realizacja sześciu celów strategicznych do których należą:

- Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo
- Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego
- Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce
- Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy
- Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa
- Wzrost spójności terytorialnej.

Program składa się z 10 Priorytetów, realizowanych zarówno na poziomie centralnym jak i regionalnym. W ramach komponentu centralnego środki zostaną przeznaczone przede wszystkim na wsparcie efektywności struktur i systemów instytucjonalnych, natomiast środki komponentu regionalnego zostaną w głównej mierze przeznaczone na wsparcie dla osób i grup społecznych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki finansowany jest w 85 proc. ze środków Unii Europejskiej (Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz w 15 proc. ze środków krajowych.

W ramach PO KL przewiduje się możliwość realizacji projektów w dwóch głównych trybach: systemowym i konkursowym. W trybie systemowym projekty są realizowane przez beneficjentów imiennie wskazanych w Programie lub dodatkowych dokumentach stanowiących

jego uszczegółowienie. Natomiast w trybie konkursowym projekty będą mogły realizować wszystkie podmioty m.in.:

- instytucje rynku pracy,
- instytucje szkoleniowe,
- jednostki administracji rządowej i samorządowej,
- przedsiębiorcy,
- instytucje otoczenia biznesu,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje systemu oświaty i szkolnictwa wyższego,
- inne podmioty.

Program Kapitał Ludzki ma służyć przyspieszeniu rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, wzrostowi zatrudnienia oraz zwiększeniu spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej z krajami Unii Europejskiej.

PO KL wpisuje się w jeden z głównych celów Narodowej Strategii Spójności 2007-2013, tj. wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Głównym celem Programu jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Ten główny cel będzie realizowany poprzez następujące cele strategiczne:

- podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo,
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego,
- poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce,
- upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami

- gospodarki opartej na wiedzy,
- zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa,
  - wzrost spójności terytorialnej.

W ramach PO KL realizowanych jest 10 priorytetów - 9 o charakterze "tematycznym" oraz 1 dodatkowy priorytet "Pomoc techniczna", który ma na celu pomoc instytucjom zaangażowanym w realizację Programu w jego sprawnym zarządzaniu i wdrażaniu.

Priorytety PO KL

Centralne:

I- Zatrudnienia i integracja społeczna

II - Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących

III - Wysoka jakość systemu oświaty

IV - Szkolnictwo wyższe i nauka

V - Dobre rządzenie

Regionalne:

VI - Rynek pracy otwarty dla wszystkich

VII - Promocja integracji społecznej

VIII - Regionalne kadry gospodarki

IX - Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Projekty w ramach PO KL są realizowane w dwóch podstawowych trybach:

- systemowym: projekty o charakterze ogólnokrajowym lub regionalnym realizowane przez ściśle określonych beneficjentów, którzy są wymienieni w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL.

- konkursowym - projekty, o dofinansowanie których mogą się ubiegać wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych) a w szczególności: organizacje pozarządowe,

przedsiębiorcy, jednostki administracji samorządowej i rządowej, instytucje systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje rynku pracy, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje szkoleniowe.

Rodzaje projektów

WSPARCIE SYSTEMOWE W RAMACH KOMPONENTU CENTRALNEGO

Wsparcie dla instytucji rynku pracy i pomocy społecznej

Efektywność pomocy kierowanej do osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym zależy w dużym stopniu od sprawności świadczących ją instytucji, kompetencji kadr oraz możliwości dostępu do informacji przez wszystkie zainteresowane podmioty.

W **Priorytecie I** podejmowane będą działania zmierzające do podnoszenia i rozwijania potencjału instytucji działających w obszarze rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, a także realizowane ponadregionalne programy wspierające aktywizację zawodową i integrację społeczną określonych grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Opracowanie i wdrożenie rozwiązań organizacyjnych i systemowych podnoszących efektywność działania i jakość usług świadczonych przez instytucje rynku pracy oraz instytucje pomocy i integracji społecznej odbywać się będzie m.in. poprzez szkolenia kadr, poprawę jakości funkcjonowania struktur organizacyjnych, doskonalenie i rozbudowę systemu współpracy i wymiany informacji oraz zwiększanie dostępności świadczonych usług.

W ramach tego Priorytetu planowane jest również prowadzenie akcji informacyjnych i promocyjnych na rzecz promocji równych szans, przeciwdziałania dyskryminacji na rynku pracy oraz wspierania mobilności geograficznej i zawodowej.

Wsparcie dla ogólnopolskich i systemowych działań na rzecz rozwoju potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw

Z uwagi na konieczność dostosowywania polskich przedsiębiorstw do zmieniających się trendów

ekonomicznych, w **Priorytecie II** realizowane będą ogólnopolskie i ponadregionalne projekty wspierające rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich kadr, poprzez inwestycje o charakterze ponadregionalnym w doskonalenie zawodowe pracowników i poprawę jakości usług szkoleniowo-doradczych w przedsiębiorstwach. Przewidują one szkolenia dla firm bądź ich oddziałów znajdujących się w wielu regionach kraju, oraz dofinansowanie studiów podyplomowych pracowników. Wsparciem zostaną objęte w szczególności działania promujące wykorzystywanie i upowszechnianie wyników badań naukowych i nowości technologicznych, rozwój zawodowy pracowników oraz rozwijanie nowych form pracy i metod zarządzania w przedsiębiorstwach.

Wsparcie dla systemu opieki zdrowotnej

W ramach **Priorytetu II**, będą również realizowane działania związane z poprawą stanu zdrowia osób pracujących, stanowiących integralną część działań służących zwiększaniu zdolności adaptacyjnych osób pracujących. Realizowanie tych założeń będzie się odbywać poprzez opracowywanie kompleksowych programów o charakterze profilaktycznym oraz wspierających powrót do pracy, skierowanych do określonych grup pracowników. W zakresie zwiększania sprawności funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej, poprawy dostępności i jakości udzielanych świadczeń, możliwe będzie podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych personelu medycznego, w szczególności lekarzy deficytowych specjalności oraz pielęgniarek i położnych. Ponadto w odpowiedzi na m.in. trudną sytuację związaną z finansowaniem systemu służby zdrowia, realizowane będą działania związane z rozwojem kwalifikacji managerskich kadry zarządzającej jednostkami służby zdrowia oraz wspierany będzie system akredytacji tych jednostek.

Wsparcie dla systemu oświaty i szkolnictwa wyższego

Wsparcie w ramach **Priorytetu III** będzie obejmowało systemowe działania realizowane przez instytucje zarządzające oświatą, ukierunkowane na podniesienie jakości rezultatów pracy instytucji systemu edukacji, ukierunkowanie kształcenia na dziedziny o znaczeniu kluczowym dla gospodarki opartej na wiedzy oraz dostosowanie kierunków i programów nauczania do potrzeb rynku pracy.

Priorytet będzie obejmował m. in.: rozwój instrumentów służących badaniom i analizom systemu oświaty, realizację ogólnopolskich kampanii propagujących uczenie się przez całe życie. Przewiduje się również doskonalenie podstaw programowych w kierunku ich dostosowania do wymogów kształcenia w gospodarce opartej na wiedzy, opracowanie programów i materiałów do kształcenia w formie e-learningu oraz opracowanie innowacyjnych programów dotyczących kształcenia. Przewiduje się również stworzenie krajowego systemu kwalifikacji, który będzie stanowił aktualny opis i usystematyzowanie kompetencji i kwalifikacji występujących na rynku pracy według poziomu i zakresu kształcenia. Ponadto w **Priorycie IV** przewidziano wsparcie dla systemu szkolnictwa wyższego ukierunkowane na zapewnienie jakości kształcenia na poziomie wyższym m.in. poprzez opracowanie nowych programów kształcenia w tym w językach obcych, doskonalenie kompetencji kadry akademickiej, a także organizację staży i praktyk dla studentów. Ponadto, szczególnie wspierane będzie kształcenie na poziomie wyższym na kierunkach atematyczno - przyrodniczych i technicznych ze względu na ich priorytetowe znaczenie dla potrzeb rynku pracy i konkurencyjności gospodarki. Wsparciem objęta zostanie również realizacja przez uczelnie programów rozwojowych przyczyniających się do lepszego przygotowania absolwentów do wejścia na rynek pracy.

Wsparcie dla budowy zdolności instytucjonalnej polskiej administracji

Poprzez realizację działań przewidzianych w **Priorycie V** Dobre rządzenie, możliwe będzie wzmocnienie zdolności polskiej administracji do wypełniania swoich funkcji w nowoczesny i partnerski sposób. Wsparcie obejmie administrację szczebla rządowego, samorządowego, instytucje wymiaru sprawiedliwości. Ukierunkowane będzie także na rozwój potencjału organizacji pozarządowych oraz organizacji pracodawców i pracowników jako podmiotów istotnych z punktu widzenia efektywnej realizacji zasady good governance.

Celem tego Priorytetu jest przede wszystkim realizowane podniesienie jakości i dostępności usług publicznych, w tym tych świadczonych na rzecz przedsiębiorców, lepsze stanowienie prawa i polityk publicznych oraz unowocześnienie zarządzania finansami publicznymi. Towarzyszyć temu będzie jednocześnie zwiększanie kompetencji kadr sektora publicznego oraz

rozwijanie i upowszechnianie współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi i partnerami społecznymi.

WSPARCIE DLA OSÓB I GRUP SPOŁECZNYCH W RAMACH KOMPONENTU REGIONALNEGO

Wsparcie dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo

W ramach **Priorytetu VI** realizowane będą działania służące aktywizacji osób pozostających bez pracy, w tym osób zarejestrowanych jako bezrobotne lub poszukujących pracy, kierowane przede wszystkim do grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, w tym zwłaszcza do osób długotrwale bezrobotnych, kobiet, osób starszych, bezrobotnych mieszkańców obszarów wiejskich, a także do osób młodych, które wchodzi po raz pierwszy na rynek pracy. Działania te będą realizowane poprzez podnoszenie potencjału zawodowego, rozwój oraz zdobywanie nowych kwalifikacji i doświadczeń zawodowych m.in. w drodze szkoleń, praktyk, staży i doradztwa zawodowego, a także wspieranie i promocję przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Wspierany będzie również rozwój inicjatyw lokalnych na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej osób niepozostających w zatrudnieniu, przyczyniających się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich. Ponadto, w ramach tego Priorytetu będą wdrażane projekty ukierunkowane na wzmocnienie i rozwój potencjału instytucji rynku pracy działających na terenie regionu, obejmujące m.in. poprawę jakości oraz dostępu do świadczonych usług, w tym zwłaszcza w zakresie pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.

Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

W ramach **Priorytetu VII** realizowane będą działania służące zapobieganiu wykluczeniu społecznemu oraz zapewnieniu równego dostępu do zatrudnienia osobom i grupom społecznym doświadczającym dyskryminacji na rynku pracy, m.in. poprzez rozwijanie form aktywnej integracji oraz wspieranie zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej. Poprzez dostarczanie możliwości zatrudnienia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. niepełnosprawnych, bezdomnych, długotrwale bezrobotnych), zapewnienie dostępu do działań

aktywnej integracji oraz wdrażanie instrumentów aktywizacji społeczno – zawodowej, zapewnione zostaną warunki do lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego w obszarze pomocy i integracji społecznej. Pomoc w ramach tego Priorytetu będzie kierowana do osób biernych zawodowo, które korzystają z pomocy społecznej i chcą powrócić na rynek pracy. Poprzez szereg działań o charakterze aktywizacyjnym i wspierającym osoby te uzyskają możliwość reintegracji społecznej i zawodowej. Wsparcie ukierunkowane będzie również na rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniających się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich. Aby zapewnić właściwy potencjał do realizacji powyższych działań, służby pomocy i integracji społecznej będą również mogły skorzystać ze środków na upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej, szkolenia, doradztwo oraz rozwój partnerstwa i współpracy w regionie.

Wsparcie dla przedsiębiorstw i ich pracowników

Celem **Priorytetu VIII** jest podniesienie konkurencyjności wszystkich regionów kraju poprzez podniesienie poziomu adaptacyjności pracowników i przedsiębiorstw oraz wsparcie przedsiębiorstw (zwłaszcza małych i średnich) w dostosowaniu się do potrzeb regionalnych strategii rozwoju. Cel ten będzie realizowany poprzez wspieranie pracodawców przechodzących procesy restrukturyzacji, organizowanie doradztwa i szkoleń ułatwiających podwyższanie lub zdobywanie nowych kwalifikacji wśród pracowników przedsiębiorstw, a także zwiększenie dostępności szkoleń e-learningowych i udziału korzystających z nich osób. Z możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych będą mogły skorzystać również dorosłe osoby pracujące, zainteresowane doskonaleniem bądź zmianą kwalifikacji zawodowych. W ramach Priorytetu wspierane będzie również tworzenie i rozwój sieci wsparcia innowacji i transferu technologii pomiędzy przedsiębiorstwami a instytucjami badawczo –rozwojowymi czy uczelniami, prowadzące do promowania i wykorzystywania osiągnięć naukowych w praktyce oraz wspierania obszarów uznanych za szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego regionu. Przewiduje się również dofinansowanie stypendiów dla najlepszych doktorantów studiujących na kierunkach uznanych za szczególnie istotne z punktu widzenia rozwoju regionu.

Wsparcie dla osób kształcących się w systemie oświaty

Priorytet IX będzie wspierał regiony w zakresie podnoszenia jakości i poziomu wykształcenia społeczeństwa. Przewiduje się realizację tego celu poprzez realizację programów rozwojowych szkół, obejmujących wyrównywanie dysproporcji edukacyjnych oraz poprawę efektywności nauczania kompetencji kluczowych. W ramach Priorytetu udzielane będzie również wsparcie na rzecz upowszechnienia edukacji przedszkolnej (szczególnie na obszarach wiejskich) oraz modernizacji kształcenia zawodowego i jego lepszego dostosowania do potrzeb rynku pracy. Istotnym elementem Priorytetu będzie doradztwo edukacyjno- zawodowe pozwalające na lepsze dostosowanie kształcenia do potrzeb regionalnych rynków pracy.

Realizowane będą również działania na rzecz upowszechnienia szkolnych form kształcenia ustawicznego oraz kształcenia nauczycieli i kadr systemu edukacji. W Priorytecie IX przewidziano formy wsparcia przyczyniające się do poprawy kondycji kapitału ludzkiego na obszarach wiejskich, które odpowiadają specyfice obszarów wiejskich i zgodnie z nią będą wykazywać wysoką skuteczność, tj. wsparcie na rzecz tworzenia i podejmowania aktywności przez lokalne inicjatywy i pakiety na rzecz rozwiązywania problemów mieszkańców wsi w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego.

Finansowanie

Program Kapitał Ludzki realizowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków krajowych (budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego).

PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI W MIEJSKIM OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ W CZELADZI

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czeladzi przystąpił do realizacji projektu pt. „Bez ograniczeń. Program zwiększenia kompetencji zawodowych i społecznych oraz aktywizacja na rynku pracy osób korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej”, działania 7.1 „Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji”, poddziałania 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy

społecznej”.

Projektem zostało objętych 35 beneficjentów ostatecznych wyodrębnionych z grupy osób bezrobotnych, poszukujących pracy korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w szczególności osób długotrwale bezrobotnych, charakteryzujących się niewielkim doświadczeniem zawodowym oraz niewystarczającymi kwalifikacjami zawodowymi.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Niniejszy Projekt dotyczy eliminacji problemu bezrobocia na lokalnym rynku pracy. Z uwagi na utrzymujący się wciąż wysoki wskaźnik bezrobocia niezbędne jest podejmowanie działań ukierunkowanych przede wszystkim na zwiększenie szans w znalezieniu zatrudnienia przez osoby borykające się z problemem bezrobocia, a tym samym zagrożone wykluczeniem społecznym. Ponadto, konieczne jest ukierunkowanie działań na wyrównanie deficytów wynikających z braku dostępu do określonych dóbr i usług, braku posiadanych kwalifikacji, czy też z innych czynników powodujących ograniczenie szans określonych grup społecznych na równoprawny z większością społeczeństwa udział w życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym.

W działaniach mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych wykorzystano następujące instrumenty aktywnej integracji:

- aktywizacja edukacyjna - zdobycie nowych kompetencji i umiejętności zawodowych poprzez szkolenia zawodowe,
- aktywizacja zawodowa - organizacja i finansowanie usług wspierających (trenera pracy, doradcy zawodowego)
- aktywizacja zdrowotna - skierowanie i sfinansowanie badań w zakresie medycyny pracy
- aktywizacja społeczna - sfinansowanie poradnictwa i wsparcia indywidualnego i grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych umożliwiających powrót do życia społecznego i aktywizację zawodową.

Narzędziem realizacji w zakresie rozwoju form aktywnej integracji jest kontrakt socjalny, w trakcie projektu zostało zrealizowanych 35 kontraktów.

Celem Projektu jest podniesienie poziomu przygotowania zawodowego 35 osób bezrobotnych korzystających z pomocy MOPS w Czeladzi, ich aktywizacja na rynku pracy i

zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym i zawodowym. Wzrost kompetencji zawodowych i interpersonalnych w czasie trwania projektu umożliwiających po jego zakończeniu powrót osób bezrobotnych na rynek pracy.

8. WYKAZ TABEL

Nr tabeli	Tytuł tabeli.	Strona
1	Ludność w Czeladzi w latach 2002-2007.	9
2	Liczba urodzeń w Czeladzi.	9
3	Liczba zgonów w Czeladzi.	9
4	Ruch naturalny ludności.	9
5	Struktura własnościowa mieszkań na dzień 31.12.2007r.	10
6	Ilość złożonych wniosków objętych listą osób oczekujących na mieszkanie komunalne i socjalne w latach 2002-2007.	11

7	Ilość wniosków załatwionych w trybie zawarcia umowy najmu w latach 2002-2007.	12
8	Sytuacja mieszkaniowa w powiecie będzińskim w latach 2000-2005.	12
9	Zmiany stanu zatrudnienia oraz poziomu wykształcenia pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2002-2007.	14
10	Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.	16
11	Liczba osób objętych pomocą społeczną w 2007r. w stosunku do ogółu mieszkańców.	16
12	Wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi na pomoc społeczną w latach 2004-2007.	17

WYKAZ WYKRESÓW.

Nr wykresu	Tytuł wykresu	Strona
1	Liczba mieszkańców przypadająca na jednego pracownika socjalnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi w latach 2002-2007.	14
2	Liczba rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi przypadająca na jednego pracownika socjalnego w latach 2004-2007.	15
3	Struktura zatrudnienia w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Czeladzi.	15

9. ZAŁĄCZNIKI.

1. Diagnoza sytuacji społecznej mieszkańców Czeladzi w opracowaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czeladzi.